

Interactionele drogredenen met vrouwen als doelwit?

Een onderzoek naar het verschil in onlinereacties op een uitgesproken standpunt van mannen en vrouwen uitgedrukt in interactionele drogredenen.

Interactional fallacies with woman as targets?

A study of the difference in online reactions to a pronounced position of man and woman expressed in interactional fallacies.

Bachelor Scriptie

Student: Jelle Koolschijn

Studentnummer: 1013357

Email: [REDACTED]

Thema: Onlinediscussies met mannen en vrouwen

Premaster: Communicatie & Beïnvloeding

Instelling: Radboud Universiteit Nijmegen - Faculteit der Letteren

Eerste begeleider: dr. H.W.M. Giesbers

Tweede begeleider: dr. B.A.R. Kaal

Datum: 04 – 06 - 18

Aantal woorden: 6.576

Samenvatting

In dit corpusonderzoek naar het gebruik van drogredenen is er gekeken of, en zo ja in welke mate, vrouwen in vergelijking met mannelijke evenknieën negatiever bejegend worden binnen (online) discussies. In 2017 lieten tweehonderd BN'ers zichzelf fotograferen geposeerd in een T-shirt met daarop de tekst "Zwarte Piet is racisme". Deze foto's werden vervolgens gedeeld via onder andere Instagram. In dit onderzoek zijn de reacties op die Instagramberichten van drie mannelijke- en drie vrouwelijke BN'ers geanalyseerd. Binnen deze analyse is er gekeken hoe vaak interactionele drogredenen werden gebruikt in reacties op de Instagramberichten van vrouwen in vergelijking met reacties op de Instagramberichten van mannen. Daarnaast is onderzocht hoe vaak overige drogredenen zoals de ad baculum en de ad misericordiam binnen diezelfde reacties aanwezig waren. Als laatste is onderzocht of de reacties op de Instagramberichten wat betreft de algemene lading, verschilde. Uit het onderzoek kan geconcludeerd worden dat het verschil in onlinereacties op een uitgesproken standpunt van een man en vrouw uitgedrukt in interactionele drogredenen niet aanwezig is. Wel kan geconcludeerd worden dat overige drogredenen zoals de ad misericordiam vaker worden ingezet in reacties op vrouwelijke opiniemakers, en dat de algemene lading van reacties onder het standpunt van een vrouwelijke opiniemaker in vergelijking met de reacties op een mannelijke evenknie, negatiever is.

1. Inleiding

“De meeste Nederlanders vinden dat boze reacties online de afgelopen drie jaar zijn toegenomen en dat de toon harder is geworden” (NOS, 2017a). Deze negatieve toon wordt volgens Schellens (2013) zowel online als offline voor een groot deel bepaald door interactionele drogredenen. Specifiek gezien beïnvloeden interactionele drogredenen: “de verhoudingen tussen de gesprekspartners negatief en dragen ze daarmee bij aan een oplopende toon in het debat” (Schellens, 2013, p. 115). Het op scherp zetten van deze verhoudingen kan bijvoorbeeld ontstaan doordat er in een discussie een directe persoonlijke aanval wordt ingezet jegens de opponent, in plaats van dat er inhoudelijk wordt ingegaan op de argumenten die zijn aangedragen in de desbetreffende discussie.

Volgens Deuze (2017) krijgen met name vrouwen in hoge frequentie te maken met dit soort persoonlijke aanvallen. Deze bewering sluit aan bij onderzoek van Lehtonen (2013) waarin onlinereacties op een interview met een Finse vrouw worden geanalyseerd. In dit interview uitte de vrouw haar bezorgdheid over de verkiezingsuitslag in haar land. Uit de analyse kan

geconcludeerd worden dat er in de reacties met name interactionele drogredenen werden gebruikt, in plaats van dat er inhoudelijk gereageerd werd op de argumenten die door de vrouw werden aangedragen. Volgens Lehtonen (2013) passen deze bevindingen in het algemene patroon waarbij vrouwen buitensporig negatief bejegend worden in vergelijking met blanke, heteroseksuele mannen (Keats Citron, 2010). Die vergelijking is in dit onderzoek niet uitgevoerd aangezien er alleen onlinereacties op een vrouwelijk standpunt worden geanalyseerd. Hierdoor is er nog geen solide bewijs geleverd waaruit geconcludeerd kan worden dat vrouwen in vergelijking met mannelijke evenknieën inderdaad negatiever bejegend worden. Om erachter te komen of de beweringen van onder andere Lehtonen (2013) en Keats Citron (2010) kloppen, bestudeert dit onderzoeksvorstel wat de verschillen in onlinereacties zijn op een uitgesproken standpunt van mannen en vrouwen uitgedrukt in interactionele drogredenen.

1.2 Verwerken van argumenten

Het standpunt van de Finse vrouw uit het onderzoek van Lehtonen (2013) wordt door haarzelf aangevuld met argumenten waarmee zij haar standpunt kracht bijzet. Als er aan een standpunt argumenten worden toegevoegd, dan noemt men dit *argumentatie* (Schellens & Verhoeven, 1994). Voordat men wel of niet reageert op de argumentatie van anderen vindt er een verwerkingsproces plaats waarin de correctheid van de gegeven argumenten wordt beoordeeld. Deze beoordeling kan op basis van het *Elaboration Likelihood Model* (ELM) (Petty en Cacioppo, 1986) worden gemaakt.

Volgens het ELM wordt een argument aan de hand van twee verschillende routes verwerkt: de centrale- en perifere route. Verwerking via de centrale route vindt plaats wanneer de ontvanger van het argument zowel gemotiveerd als capabel genoeg is om het argument te verwerken. Mocht dit van toepassing zijn, dan evalueert men de relevante argumenten op een rationele, kritische en zorgvuldige wijze. De centrale route wordt niet altijd gebruikt omdat het relatief veel tijd en energie kost. Men is hiertoe sneller bereid als de betrokkenheid aangaande het argument, en daardoor de motivatie, hoog is. Als er een lage betrokkenheid ten opzichte van het argument aanwezig is, dan verwerkt men argumenten via de perifere route.

Bij de perifere route wordt het argument in tegenstelling tot de centrale route, niet kritisch geëvalueerd, maar verwerkt men aan de hand van vuistregels het aangevoerde argument.

Een voorbeeld hiervan is de deskundigheidsvuistregel: ‘Als een deskundige iets beweert, dan zal dit wel kloppen’ (Hoeken, Hornikx, & Hustinx, 2012; Petty en Cacioppo, 1986).

1.3 Argumentatieschema’s en discussieregels

Om argumenten kritisch te evalueren zoals gedaan wordt bij de centrale route, zijn er vanuit de hedendaagse argumentatietheorie verschillende argumentatieschema’s ontwikkeld (Wagemans, 2014). Van Eemeren, Grootendorst en Snoeck Henkemans (1997, p.24) definiëren argumentatieschema’s als: “de typologische karakterisering van het soort rechtvaardiging of ontkrachting dat in de argumentatie wordt nagestreefd”. Een argumentatieschema wordt gebruikt om verschillende soorten argumenten op waarde te schatten. Dit op waarde schatten aan de hand van argumentatieschema’s wordt gedaan vanuit retorische- en dialectische motivatie (Jansen & Hornikx, 2014).

Vanuit retorische motivatie wordt er gekeken met welke argumenten het publiek overtuigd kan worden en de discussie kan worden gewonnen. Vanuit dialectische motivatie kijkt men of argumenten volgens een eerlijke en reglementaire manier worden ingezet. De balans die tussen de retorische en dialectische motivatie altijd moet worden gevonden noemt men *strategisch manoeuvreren* (Van Eemeren en Houtlosser, 2002; Van Eemeren, 2010). Als de retorische motivatie te veel de overhand krijgt in het aanvoeren van een argument, dan kan het voorkomen dat men niet meer op een eerlijke en reglementaire manier het desbetreffende argument inzet. Om de balans optimaal te houden zijn er vanuit de pragma-dialectische argumentatietheorie tien discussieregels opgesteld waar discussiepartners zich aan dienen te houden (Van Eemeren & Snoeck Henkemans, 2011). Een voorbeeld van een pragma-dialectische discussieregel is de vrijheidsdiscussieregel: “De discussianten mogen elkaar niet beletten standpunten, argumenten of twijfel naar voren te brengen” (Van Eemeren & Snoeck Henkemans, 2011, p. 101). Deze discussieregels zijn opgesteld zodat men kan classificeren wanneer een argument dat aangevoerd wordt in een discussie de oplossing van het verschil in mening bemoeilijkt of verhindert. Mocht dit het geval zijn, dan overtreedt men de regels en spreken we van het inzetten van drogredenen. We kunnen drogredenen daarom het beste definiëren als: “een discussiezet welke een discussieregel voor kritische discussie overtreedt” (Van Eemeren, Garssen, Krabbe, Snoeck Henkemans, Verheij, Wagemans, 2014, p. 545). Niet alleen argumentatietheoretici, maar ook leken op het gebied van argumentatie kunnen drogredenen identificeren (Van Eemeren, Garssen & Meuffels, 2009).

1.4 Inzetten van drogredenen

Het inzetten van drogredenen, en het daarmee overtreden van een discussieregel, kan op verschillende manieren de oplossing van het verschil in mening in de weg staan. Zo staat het overtreden van de relevantiediscussieregel een oplossing in de weg doordat men hierbij argumenten aanvoert die niet slaan op het standpunt dat ter discussie staat (Van Eemeren & Snoeck Henkemans, 2011). Een oplossing van het verschil in mening kan ook worden geblokkeerd doordat drogredenen de verhouding tussen gesprekspartners negatief beïnvloeden. Hierdoor wordt volgens Schellens (2013) de toon van de discussie verhoogd en staat deze toon een oplossing van het meningsverschil in de weg. Dergelijke drogredenen noemt hij *interactionele drogredenen*.

Interactionele drogredenen kunnen gedefinieerd worden als: “drogredenen die de verhouding tussen gesprekspartners negatief beïnvloeden en daardoor bijdragen aan de toonhoogte van een debat” (Schellens, 2013, p. 115). Deze interactionele drogredenen zijn van kracht wanneer de vrijheidsdiscussieregel of standpuntdiscussieregel wordt overtreden (Schellens, 2013; Van Eemeren & Snoeck Henkemans, 2011). De vrijheidsdiscussieregel wordt overtreden als de discussiant niet inhoudelijk op het argument ingaat maar zijn opponent persoonlijk aanvalt. Dit wordt ook wel de *ad hominem* drogreden genoemd. Er zijn drie verschillende soorten *ad hominem* drogredenen: *ad hominem direct*, *ad hominem indirect* en *ad hominem tu quoque*.

Bij *ad hominem direct* wordt de opponent direct persoonlijk aangevallen. In deze vorm wordt er gedaan alsof de opponent niet de juiste is om over een dergelijk standpunt mee te praten, omdat hij bijvoorbeeld niet deskundig genoeg is. Bij *ad hominem indirect* wordt er beweerd dat de opponent een persoonlijk belang heeft, en daarom bepaalde argumenten aandraagt. Door deze bewering wordt de persoon indirect persoonlijk aangevallen. De derde variant is de *ad hominem tu quoque*. Hierbij wordt de opponent aangevallen door te beweren dat uitlatingen van de opponent in het verleden, haaks staan op de argumenten die de opponent op dat moment aanvoert. De discussiant beweert in dit geval dat de opponent het met zijn argument eens moet zijn, op basis van zijn argumenten in het verleden.

Overige drogredenen die niet onder interactionele drogredenen vallen maar wel de vrijheidsdiscussieregel overtreden zijn de *ad baculum*- en de *ad misericordiam* drogreden. We spreken van een *ad baculum* drogreden als er wordt gedreigd met fysiek geweld of een andere

sanctie. De ad misericordiam drogreden houdt in dat een argument wordt aangedragen in samenspel met een vraag om medelijden. ‘Hoe kunt u mij wegsturen, ik heb thuis geen verwarming’ is daarvan een voorbeeld (Van Eemeren & Grootendorst, 1992).

Interactionele drogredenen zijn ook van kracht wanneer de standpuntdiscussieregel wordt overtreden. Hierbij wordt de opponent beschuldigd van een ingenomen standpunt, die de opponent niet daadwerkelijk heeft uitgesproken. Door de opponent te beschuldigen van een uitspraak die hij officieel nooit heeft gedaan, kan hij makkelijker onderuit worden gehaald. Deze vorm van drogredelijk gedrag noemt men het inzetten van de *drogreden van de stroman* (Van Eemeren & Snoeck Henkemans, 2011; Schellens, 2013).

1.5 Huidig onderzoek

Zoals in de inleiding al wordt aangegeven zijn steeds meer Nederlanders de negatieve toon in online discussies zat. We kunnen aan de hand van de hierboven omschreven theorie concluderen dat deze toon in ieder geval kan worden veroorzaakt door interactionele drogredenen. Tot nu toe is er nog niet veel onderzoek gedaan naar interactionele drogredenen binnen (online) discussies. Schellens (2013) deed dit in zijn onderzoek wel. Tijdens dit onderzoek werd er gekeken hoeveel interactionele drogredenen er werden gebruikt tijdens de discussie over het bijvoeren van dieren in de Oostvaardersplassen. Schellens (2013) analyseerde reacties over dit punt in krantendiscussies, spoeddebatten en internetdiscussies. Uit het onderzoek kan geconcludeerd worden dat de meeste interactionele drogredenen werden gebruikt tijdens internetdiscussies. Volgens verschillende onderzoeken worden binnen deze internetdiscussies met name vrouwen met (interactionele) drogredenen bestookt (Deuze, 2014; Megarry, 2014). Onderzoek van Lehtonen (2013) sluit zich hierbij aan. Zoals in de inleiding genoemd werden er in dit onderzoek onlinereacties op een interview met een Finse vrouw geanalyseerd. Uit het onderzoek kan geconcludeerd worden dat de Finse vrouw voor een groot deel bejegend wordt met drogredenen die we kunnen classificeren als interactioneel. Volgens Lehtonen (2013) passen deze bevindingen bij het eerder uiteengezette patroon door Keats Citron (2010) waarbij vrouwen buitensporig negatief bejegend worden in vergelijking met blanke, heteroseksuele mannen. Dat vrouwen ten opzichte van mannen inderdaad negatiever bejegend worden kan op grond van het onderzoek van Lehtonen (2013) nog niet geconcludeerd worden. In de uitvoering van dit onderzoek is namelijk geen vergelijking gemaakt met een mannelijke evenknie.

Dat interactionele drogredenen kunnen bijdragen aan een negatieve relatie tussen discussianten en dat volgens wetenschappelijk onderzoek met name vrouwen online bestookt worden met drogredenen staat vast. Er kunnen echter nog geen uitspraken gedaan worden over het feit dat vrouwen in vergelijking met mannelijke evenknieën, over hetzelfde uitgesproken standpunt, inderdaad negatiever bejegend worden. Op basis van dit hiaat in de wetenschappelijke kennis is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd:

“Wat is het verschil in onlinereacties op een uitgesproken standpunt van een man en vrouw uitgedrukt in interactionele drogredenen?”

Deze onderzoeksvraag ligt in het verlengde van eerder exploratief onderzoek waarin kon worden vastgesteld dat interactionele drogredenen bijdragen aan de verhogende toon van het debat (Schellens, 2013). Of deze toon verschilt, afhankelijk van geslacht, zoals beweerd wordt in onderzoek van onder andere Lehtonen (2013) is nog niet bekend. Daarom wordt getracht met dit onderzoek meer wetenschappelijke kennis over deze kwestie te verschaffen. Zoals eerder genoemd moet er in een discussie ook altijd de balans worden gevonden tussen de retorische- en dialectische motivatie (Van Eemeren en Houtlosser, 2002; Van Eemeren, 2010). In dit onderzoek wordt er indirect naar deze balans gekeken. Mocht er namelijk sprake zijn van drogredelijk gedrag jegens een mannelijk of vrouwelijk standpunt, dan wordt een discussieregel overtreden. Als er een discussieregel wordt overtreden heeft de retorische motivatie meestal de overhand gekregen. Door te analyseren of deze disbalans vaker voorkomt bij reacties op vrouwelijke standpunten, zal dit onderzoek een bijdrage kunnen leveren aan de verdere ontwikkeling van deze argumentatietheorie.

Dit onderzoek kan ook de maatschappelijke vraagstukken over gelijke behandeling van mannen en vrouwen van nieuwe inzichten voorzien. De laatste jaren staan steeds meer vrouwen vanuit verschillende hoeken op tegen de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen. Deze ‘opstand’ wordt veroorzaakt door tal van zaken waarin bewezen wordt dat vrouwen ongelijk worden behandeld. Zo krijgen veel vrouwen minder betaald voor hetzelfde werk (NOS, 2017b), zijn er minder vrouwen in de top van organisaties (RTL Nieuws, 2017), en spreken steeds meer vrouwen over seksuele intimidatie (Luijt, 2017). Dit onderzoek brengt in kaart of enige vorm van ongelijke behandeling ook geldt voor vrouwelijke deelnemers aan een discussie. Hiermee wordt gepoogd een bijdrage te leveren aan de maatschappelijke vraagstukken over gelijke behandeling tussen mannen en vrouwen.

2. Methode

De geformuleerde onderzoeksvraag: *“Wat is het verschil in onlinereacties op een uitgesproken standpunt van een man en vrouw uitgedrukt in interactionele drogredenen?”* is door middel van de volgende methode onderzocht.

2.1 Materiaal

Rond november 2017 hebben tweehonderd BN'ers zichzelf laten fotograferen geposeerd in een T-shirt met daarop de tekst “Zwarte Piet is racisme”. Deze foto's werden vervolgens gedeeld via verschillende socialmediakanalen, waaronder Instagram. In dit onderzoek zijn de reacties op die Instagramberichten van drie mannelijke- en drie vrouwelijke BN'ers geanalyseerd. Per reactie is er gekeken of, en zo ja welke interactionele drogredenen er worden gebruikt. Het ging hierbij om reacties op de Instagramberichten van Thijs Boontjes, Titia Hoogendoorn, Stefano Keizers, Esmee Noelle, Gwen Pol en Matthijs van de Sande Bakhuyzen. Zij plaatsten allen een foto van zichzelf met het desbetreffende T-shirt aan op hun Instagramaccount. Door het aantrekken van het T-shirt en de uiteindelijke plaatsing op Instagram, pleitten zij voor afschaffing, dan wel verandering van de huidige vorm van Zwarte Piet binnen de Sinterklaastraditie (Het Parool, 2017). De desbetreffende foto's op Instagram zijn te vinden in Bijlage I.

Er zijn verschillende redenen waarom er gekozen is voor deze casus om de gestelde onderzoeksvraag te onderzoeken. Allereerst dragen de geanalyseerde personen hetzelfde T-shirt met dezelfde boodschap. Personen die op deze boodschap reageren zullen daardoor op eenzelfde manier worden getriggerd. We kunnen door deze zuiver consistente boodschap uitsluiten dat de reacties op een man of vrouw zullen verschillen op basis van de boodschap die wordt uitgedragen. Ten tweede is er in deze casus gekozen om onlinereacties op meerdere mannen en vrouwen te analyseren. Doordat meerdere mannen en vrouwen betrokken zijn in het onderzoek is er getracht een goede reflectie van de gehele populatie neer te zetten. Hiermee is geprobeerd de betrouwbaarheid van de uiteindelijke uitkomst optimaal te waarborgen. Ten derde hebben de zes personen die betrokken zijn in het onderzoek, nooit eerder uitlatingen gedaan over de Zwarte Piet-discussie. Hierdoor beginnen zij blanco aan de discussie en zullen ook de volgers van het desbetreffende account voor het eerst geconfronteerd worden met dit standpunt vanuit dit account. Er wordt verwacht dat daardoor reacties die daarop zullen volgen verschillende kanten op kunnen gaan, wat weer kan leiden tot interessante onderzoeksresultaten. Ten vierde hebben de onderzochte BN'ers allemaal een

blanke huidskleur. Hier is bewust voor gekozen zodat reacties die kunnen worden uitgelokt door etniciteit uitgesloten kunnen worden.

Zoals gezegd vormen de reacties op de Instagramberichten van de zes BN'ers de onderzoekseenheden en tevens corpus van dit onderzoek. Het aantal reacties per Instagramaccount verschilt.

1. Esmee Noelle: 220 reacties
2. Titia Hoogendoorn: 146 reacties
3. Matthijs van de Sande Bakhuyzen: 114 reacties
4. Gwen Pol: 62 reacties
5. Thijs Boontjes: 57 reacties
6. Stefano Keizers: 45 reacties

(Boontjes, 2017; Hoogendoorn; 2017, Keizers, 2017; Noelle, 2017; Pol, 2017; Van de Sande Bakhuyzen, 2017)

In het onderzoek is ervoor gekozen om in eerste instantie alle reacties op het standpunt te analyseren, totdat er een patroon in de reacties zichtbaar is. Er is tijdens de selectie van deze reacties geen gebruik gemaakt van een aselechte steekproef aangezien dit de representativiteit van het onderzoek in gevaar kan brengen. Met random gekozen reacties wordt er namelijk geen rekening gehouden met de periodiciteit die een discussie met zich meebrengt. Daarnaast is ervoor gekozen om reacties op basis van afbeeldingen en tekens niet mee te nemen in de analyse, omdat dit tijdens het coderen sneller tot interpretatiefouten kan leiden. Onder deze afbeeldingen en tekens vallen ook de zogenaamde *Emoji's*. Dit zijn pictogrammen die in de hedendaagse samenleving veel worden gebruikt op social media. De Emoji is te vinden op het toetsenbord van vrijwel iedere smartphone. Volgens Emoji-onderzoeker Lilian Stolk zorgen Emoji's ondanks het feit dat we allemaal dezelfde symbolen zien, vaak voor verwarring. Verschillende Emoji's worden namelijk door veel mensen anders geïnterpreteerd (NOS, 2018). Mede op basis van deze mogelijke interpretatiefouten worden er geen afbeeldingen en tekens meegenomen in de analyse. De hierboven omschreven aanpak heeft uiteindelijk geresulteerd in 112 geanalyseerde reacties op de standpunten van mannen en 110 geanalyseerde reacties op de standpunten van vrouwen.

De onderzoeksvraag die in dit onderzoek centraal staat, is in dezelfde periode ook door tien andere studenten getoetst. De vergaarde data van deze onderzoeksgroep zal besproken worden

in de slotbeschouwing. Met deze extra data wordt getest of het beeld dat uit dit specifieke onderzoek naar voren komt, overeenkomt met het algehele beeld dat gecreëerd is door de onderzoeksgroep. Om de resultaten van de tien andere studenten optimaal te kunnen benutten, zijn de methoden en procedures waar het kan gestandaardiseerd om hierdoor zo min mogelijk ruis tijdens het coderen te veroorzaken. Voor afspraken over deze standaardisatie zijn er gedurende de onderzoeksperiode bijeenkomsten gepland met alle onderzoekers.

2.2 Procedure

Om het onderzoeksmateriaal te meten is er een codeerschema opgesteld. Dit codeerschema is in eerst instantie in Microsoft Excel opgezet. In een later stadium is dit Excel bestand geëxporteerd naar het analyseprogramma SPSS voor uitgebreidere analyses. Alle onderzoekseenheden zijn verwerkt in Excel en zijn vervolgens beoordeeld op basis van een zestal categorieën. Omdat dit een onderzoek is naar het verschil in reacties op het standpunt van een man en vrouw, beantwoordt de eerste categorie de vraag of het standpunt door een man of vrouw is aangevoerd.

De tweede categorie bekijkt of de reactie op het standpunt een positieve, negatieve of neutrale lading heeft.

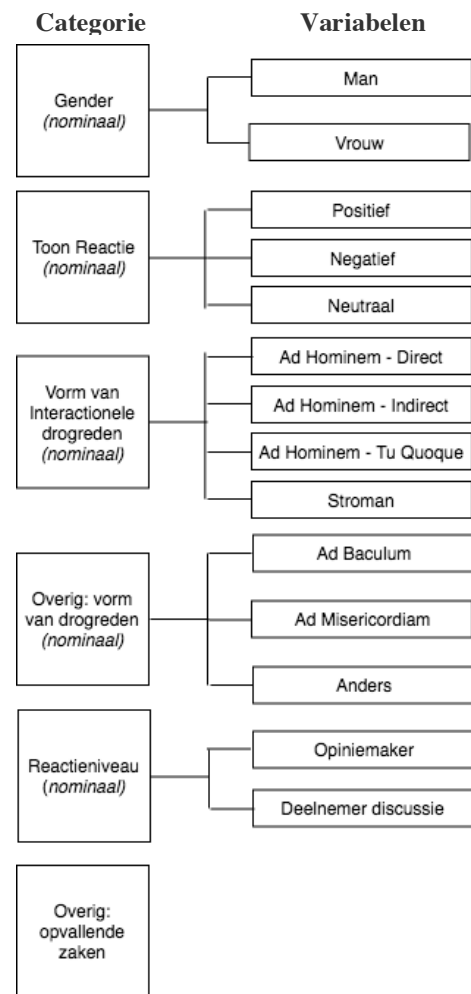
In de derde categorie wordt er gekeken of er in de reactie op het standpunt interactionele drogredenen aanwezig zijn. In deze categorie worden de eerder besproken interactionele drogredenen geformuleerd door Schellens (2013), als aparte variabelen behandeld, namelijk: ad hominem direct, ad hominem indirect, ad hominem tu quoque en de stroman. We kunnen de vier interactionele drogredenen als volgt definiëren:

- Ad hominem direct: “De opponent wordt persoonlijk aangevallen om zijn geloofwaardigheid te ondermijnen” (Van Eemeren & Grootendorst, 1992, p. 17).
- Ad hominem indirect: “Wanneer een spreker zijn opponent beschuldigt van verborgen belangen” (Schellens, 2013, p. 115).
- Ad hominem tu quoque: “Wanneer er geprobeerd wordt de geloofwaardigheid van de tegenpartij te ondermijnen door een tegenstrijdigheid aan het licht te brengen in zijn woord of daden” (Van Eemeren & Snoeck Henkemans, 2011, p.102).
- De stroman: “Wie het standpunt van de tegenpartij vertekent of hem een fictief standpunt in de schoenen schuift” (Van Eemeren & Snoeck Henkemans, 2011, p.106).

In de vierde categorie wordt de optie gegeven om overige drogredenen in de reacties te signaleren. Deze drogredenen zullen neerkomen op bijvoorbeeld de eerder omschreven ad baculum, de ad misericordiam of een andere drogreden en worden als volgt gedefinieerd.

- Ad baculum: “Een dreigement dat tot doel heeft de andere partij te beletten vrijelijk zijn standpunt naar voren te brengen of twijfel te uiten” (Van Eemeren & Snoeck Henkemans, 2011, p.100).
- Ad misericordiam: “Op het gevoel werken om de tegenpartij onder druk te zetten” (Van Eemeren & Snoeck Henkemans, 2011, p.100).

Mocht er in de reactie een drogreden aanwezig zijn, dan wordt in de vijfde categorie bekeken of de desbetreffende drogreden gericht is aan de opiniemaker of aan een andere deelnemer van de discussie. Als de reactie gericht is aan een andere deelnemer van de discussie, dan wordt er gekeken of die reactie inhoudelijk iets zegt over de opiniemaker en diens mening. Mocht blijken dat dit niet het geval is, dan wordt de reactie niet meegenomen in de analyse.

Figuur 1: te meten categorieën met bijbehorende variabelen.

Alle hierboven genoemde categorieën worden getoetst op basis van nominale variabelen. Als toevoeging aan dit codeerschema is er in de zesde categorie een mogelijkheid ingebouwd om opvallende zaken te coderen. In Figuur 1 zijn de categorieën en variabelen overzichtelijk weergegeven.

2.3 Analyse

In het eerder aangehaalde onderzoek van Lehtonen (2013) werd het onderzoeksmateriaal slechts door één persoon geanalyseerd. Omdat hierdoor subjectiviteit tijdens het analyseren van het onderzoeksmateriaal kan ontstaan is er in dit onderzoek door een tweede onafhankelijke codeur hetzelfde onderzoeksmateriaal beoordeeld. Deze tweede codeur heeft

net als de eerste codeur door middel van de omschreven categorieën het onderzoeksmateriaal beoordeeld. De uiteindelijke interbeoordelaarsbetrouwbaarheid is middels een *Cohen's Kappa test* gemeten en heeft de volgende resultaten opgeleverd:

“De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele ‘*Gender*’ was goed: $\kappa = 1.00, p < .001$ ”.

“De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele ‘*Toon Reactie*’ was goed: $\kappa = .85, p < .001$ ”.

“De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele ‘*Ad Hominem - Direct*’ was goed: $\kappa = .87, p < .001$ ”.

“De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele ‘*Ad Hominem - Indirect*’ was goed: $\kappa = .95, p < .001$ ”.

“De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele ‘*Ad Hominem – Tu Quoque*’ was goed: $\kappa = .87, p < .001$ ”.

“De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele ‘*Stroman*’ was goed: $\kappa = .83, p < .001$ ”.

“De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele ‘*Overige Drogreden*’ was adequaat: $\kappa = .78, p < .001$ ”.

“De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele ‘*Reactieniveau Opiniemaker*’ was goed: $\kappa = 1.00, p < .001$ ”.

“De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele ‘*Reactieniveau Deelnemer*’ was goed: $\kappa = 1.00, p < .001$ ”.

Aangezien alle vergaarde data nominaal van aard zijn, is het verschil in onlinereacties op het standpunt van mannen en vrouwen door middel van een *Chi-kwadraat test* getoetst op significantie. Alle nominale data zijn in de resultaten uitgedrukt als n (%) en de statistische significantie is gebaseerd op een tweezijdige p-waarde van 0.05.

3. Resultaten

3.1 Interactionele drogredenen

De resultaten van het onderzoek naar gebruik van interactionele drogredenen jegens de standpunten van mannen en vrouwen worden weergegeven in Tabel 1.

Tabel 1 – Interactionele drogredenen als reactie op standpunten mannen en vrouwen

	Reacties vrouw (n=110)	Reacties man (n=112)	P-waarde
Interactioneel			
Ad Hominem - Direct	5 (4.5%)	6 (5.3%)	0.781
Ad Hominem - Indirect	0	0	
Ad Hominem – Tu Quoque	1 (0.9%)	0	0.312
Stroman	3 (2.7%)	0	0.078
Totaal	9 (8.1%)	6 (5.3%)	0.402

- Uit de χ^2 -toets tussen Gender en Ad Hominem – Direct bleek er geen significant verband te bestaan ($\chi^2 (1) = 0.08$; $p = 0.781$)
- Uit de χ^2 -toets tussen Gender en Ad Hominem – Tu Quoque bleek er geen significant verband te bestaan ($\chi^2 (1) = 1.02$; $p = 0.312$)
- Uit de χ^2 -toets tussen Gender en Stroman bleek er geen significant verband te bestaan ($\chi^2 (1) = 3.10$; $p = 0.078$).
- Uit de χ^2 -toets tussen Gender en Totale Interactionele Drogredenen bleek er geen significant verband te bestaan ($\chi^2 (1) = 0.70$; $p = 0.402$).

Uit het onderzoek komt naar voren dat de inzet van interactionele drogredenen als reactie op de standpunten van mannen en vrouwen op geen enkel vlak significant verschilt. Er werd in totaal 9 keer met een interactionele drogreden gereageerd op de standpunten van vrouwen, ten opzichte van 6 keer op de standpunten van mannen. Onder deze interactionele drogreden werd er in totaal 11 keer een ad hominem directe drogreden ingezet. Een voorbeeld van deze drogreden in een reactie is: “Verdiep je er eerst eens in, voordat je wat zegt”. Met deze reactie wordt de indruk gewekt dat de opiniemaker zich niet in de materie van het standpunt heeft verdiept. In deze reactie wordt er dus niet inhoudelijk ingegaan op het standpunt van de opiniemaker in kwestie, maar wordt het oordeelsvermogen van de opiniemaker in twijfel getrokken. We kunnen daarom spreken van een ad hominem directe drogreden.

Naast de ad hominem directe drogreden, werd er eenmaal gereageerd met een ad hominem tu quoque drogreden jegens het standpunt van een vrouw. Deze drogreden zag er als volgt uit: “Je deed er eerder zelf aan mee en nu lopen klagende.. hypocriet!”. In deze reactie probeert men

de geloofwaardigheid van de opiniemaakster in het geding te brengen. Dit gebeurt doordat er wordt beweerd dat het standpunt van de opiniemaakster tegenstrijdig is met de eerdere uitlatingen en/of acties van de opiniemaakster rondom het sinterklaasfeest.

Als laatste werd er in totaal drie keer een drogrede van de stroman ingezet als reactie op een vrouwelijke opiniemaker. Een voorbeeld van een reactie met deze drogrede is: “Jammer dat je een kind dit niet gunt”. Deze reactie beweert dat de opiniemaker door het standpunt kinderen geen sinterklaasfeest gunt. Dit is echter niet het standpunt. Daarom wordt de opiniemaker in deze desbetreffende reactie een fictief standpunt in de schoenen geschoven. Op basis hiervan kunnen we zeggen dat een drogrede van de stroman werd ingezet.

3.2 Overige drogrede

Naast interactionele drogrede is er ook onderzocht of er een verschil optreedt in reacties op basis van overige drogrede jegens de standpunten van mannen en vrouwen. Deze drogrede zijn zoals eerdergenoemd, verdeeld in de ad baculum, ad misericordiam en andere drogrede. Een overzicht hiervan wordt weergegeven in Tabel 2.

Tabel 2 – Overige drogrede als reactie op standpunten mannen en vrouwen

	Reacties vrouw (n=110)	Reacties man (n=112)	P-waarde
Overige			
Ad Baculum	3 (2.7%)	0	0.078
Ad Misericordiam	8 (7.2%)	2 (1.8%)	0.049
Andere Drogrede	1 (0.9%)	0	0.312
Totaal	12 (10.8%)	2 (1.8%)	0.005

- Uit de χ^2 -toets tussen Gender en Ad Baculum bleek er geen significant verband te bestaan ($\chi^2(1) = 3.10$; $p = 0.078$)
- Uit de χ^2 -toets tussen Gender en Ad Misericordiam bleek er een significant verband te bestaan ($\chi^2(1) = 3.88$; $p = 0.049$)
- Uit de χ^2 -toets tussen Gender en Andere Drogrede bleek er geen significant verband te bestaan ($\chi^2(1) = 1.02$; $p = 0.312$)
- Uit de χ^2 -toets tussen Gender en Totale Overige Drogrede bleek er een significant verband te bestaan ($\chi^2(1) = 7.82$; $p = 0.005$)

In Tabel 2 is te zien dat in reacties op de standpunten van vrouwen significant meer overige drogrede werden ingezet dan in reacties op de standpunten van mannen ($p=0.005$). In 10.8% van de reacties op de standpunten van vrouwen kwam een overige drogrede naar

voren, ten opzichte van 1,8% van de reacties op de standpunten van mannen. Binnen de overige drogreden werd de ad misericordiam drogreden relatief vaak ingezet. Deze drogreden werd in 8 reacties op de standpunten van vrouwen ten opzichte van 2 reacties op de standpunten van mannen ingezet. Dit verschil bleek significant ($p=0.049$). Een voorbeeldreactie waarin de ad misericordiam naar voren kwam is: “Ik voel me als Nederlander ook vaak gediscrimineerd”. In dit geval probeert degene die reageert, op het gevoel van de opiniemaker in te spelen om zodoende medelijden te genereren. Met dit medeleven probeert degene die reageert om zijn/haar standpunt (zwarte piet is geen racisme) kracht bij te zetten. Dit noemen we het inzetten van de ad misericordiam drogreden.

Naast de ad misericordiam werd ook de ad baculum drogreden ingezet. Deze drogreden werd alleen bij reacties op de standpunten van vrouwen teruggevonden (3 keer) en werd niet significant getoetst. Een voorbeeld van een ad baculum drogreden in een reactie was: “Je krijgt door deze uitspraak 1 volger minder”. Met deze reactie wordt gepoogd de vrouwelijke opiniemaker in kwestie te beletten haar standpunt naar voren te brengen middels een ‘dreigement’. Als een dreigement tot doel heeft om iemand te beletten zijn standpunt te uiten dan spreken we van een ad baculum drogreden. In dit geval wordt er gedreigd met het feit dat de vrouwelijke opiniemaker 1 volger minder kan verwachten door haar uitspraak. Hierdoor is er sprake van het inzetten van een ad baculum.

Er werd gedurende het onderzoek één andere drogreden gevonden jegens het standpunt van een vrouw, namelijk de non sequitur drogreden. Deze drogreden houdt in dat de reactie los staat van het gegeven standpunt. De connectie tussen de reactie en het gegeven standpunt is hierdoor niet terug te vinden (Van Eemeren & Grootendorst, 1999). De volgende non sequitur drogreden werd gesignaleerd: “Nou hier komen we niet uit Marja, omdat je zo knap ben blijf ik je maar volgen”. Degene die reageert blijft de opiniemaakster volgen omdat hij/zij haar knap vindt. De connectie tussen deze reactie en het gegeven standpunt van de opiniemaakster is er niet, daarom spreken we van een non sequitur drogreden.

3.3 Positieve, negatieve en neutrale reacties

In het onderzoek is ook gekeken of de reactie op het standpunt van mannelijke en vrouwelijke opiniemakers kan worden gezien als een reactie met een positieve, negatieve of neutrale lading. Deze resultaten zijn weergegeven in Tabel 3 op de volgende pagina.

Tabel 3 – Lading Reacties

	Reacties vrouw (n=110)	Reacties man (n=112)	P-waarde
Lading			
Positief	35 (31.8%)	58 (51.8%)	0.003
Negatief	48 (43.6%)	27 (24.1%)	0.002
Neutraal	27 (24.5%)	27 (24.1%)	0.939

- Uit de χ^2 -toets tussen Gender en Positieve Reacties bleek er een significant verband te bestaan ($\chi^2(1) = 9.09$; $p = 0.003$)
- Uit de χ^2 -toets tussen Gender en Negatieve Reacties bleek er een significant verband te bestaan ($\chi^2(1) = 9.46$; $p = 0.002$)
- Uit de χ^2 -toets tussen Gender en Neutrale Reacties bleek er geen significant verband te bestaan ($\chi^2(1) = 0.01$; $p = 0.939$)

Zoals te zien in Tabel 3 hadden 31.8% van de reacties op de standpunten van vrouwen een positieve lading, ten opzichte van 51.8% op de standpunten van mannen. Dit verschil bleek significant ($p=0.003$). Naast de positieve reacties wordt in Tabel 3 ook gekeken naar het verschil in negatieve reacties. Van alle reacties op een vrouwelijke opiniemaker had 43,6% een negatieve lading, ten opzichte van 24,1% op een mannelijke opiniemaker. Net als het verschil in positieve reacties, bleek ook dit verschil significant ($p=0.002$). Als laatste wordt er in Tabel 3 gekeken naar het aantal neutrale reacties. Deze reacties bleken vrijwel gelijk aan elkaar. Hierdoor is er geen significant verschil gevonden tussen de neutrale lading van reacties op de standpunten van mannelijke en vrouwelijke opiniemakers.

4. Conclusie

Het voornaamste doel van dit corpusonderzoek was om in kaart te brengen of, en zo ja in welke mate, vrouwen in vergelijking met mannelijke evenknieën negatiever bejegend worden binnen (online) discussies. Dit doel werd door middel van de volgende onderzoeksvraag geoperationaliseerd: “Wat is het verschil in onlinereacties op een uitgesproken standpunt van een man en vrouw uitgedrukt in interactionele drogredenen?”. Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden zijn er drie mannelijke- en drie vrouwelijke BN’ers geselecteerd die zich lieten fotograferen met een T-shirt waarop de tekst “Zwarte Piet is racisme” stond geprint. Deze foto deelden zij vervolgens via Instagram. Reacties onder deze Instagramberichten zijn geanalyseerd.

4.1 Interactionele en overige drogredenen

De resultaten van het onderzoek laten zien dat er geen significant verschil is gevonden tussen de inzet van interactionele drogredenen in reacties op de standpunten van mannen en vrouwen. Hierdoor valt te concluderen dat we binnen dit onderzoek niet kunnen vaststellen dat vrouwen ten opzichte van mannen vaker worden bejegend met interactionele drogredenen in onlinereacties.

In het onderzoek is ook gekeken naar het gebruik van overige drogredenen. De resultaten laten zien dat er significant meer overige drogredenen worden ingezet in reacties op vrouwelijke opiniemakers dan in reacties op mannelijke opiniemakers. Deze significantie wordt met name beïnvloed door de relatief hoge inzet van de ad misericordiam drogreden. Tussen gender en de ad misericordiam drogreden bleek een significant verschil te bestaan. Op basis van deze gegevens kunnen we concluderen dat de overige drogredenen, en met name de ad misericordiam, het nadrukkelijkst aanwezig zijn binnen reacties op standpunten van vrouwelijke opiniemakers.

4.2 Lading van reacties

Naast het gebruik van drogredenen is er ook gekeken naar de lading van de reacties op het standpunt van de opiniemakers. Uit het onderzoek is significant naar voren gekomen dat reacties onder de standpunten van vrouwen vaker een negatieve lading hebben. Bij mannen voert een positieve lading in de reacties significant de boventoon. We kunnen hierdoor concluderen dat de ‘sfeer’ onder het standpunt van de vrouwelijke opiniemakers veelal negatiever van aard is dan de sfeer bij mannelijke opiniemakers.

4.3 Samenvattend

Schellens (2013) keek in zijn onderzoek naar toon verhogende drogredenen die hij classificeerde als interactioneel. Deze interactionele drogredenen vormden de basis voor dit huidige onderzoek. Uitgaande van deze classificatie kan uit het huidige onderzoek geconcludeerd worden dat het verschil in onlinereacties op een uitgesproken standpunt van een man en vrouw uitgedrukt in interactionele drogredenen niet aanwezig is. Wel kan geconcludeerd worden dat overige drogredenen zoals de ad misericordiam vaker worden ingezet bij vrouwelijke opiniemakers, en dat de algemene lading van reacties onder het standpunt van een vrouwelijke opiniemaker in vergelijking met de reacties op een mannelijke evenknie, negatiever is.

5. Discussie

Uit het onderzoek zijn een aantal interessante resultaten naar voren gekomen. Zo blijkt uit de resultaten dat vrouwelijke opiniemakers niet in hogere frequentie worden bejegend met interactionele drogredenen dan mannelijke evenknieën. Volgens Schellens (2013) zetten deze interactionele drogredenen de verhoudingen tussen gesprekspartners op scherp, en wordt de toon van het debat hierdoor verhoogd. Uit dit onderzoek valt daarom te concluderen dat reacties op het standpunt van een vrouw de verhoudingen tussen gesprekspartners niet in hogere mate op scherp zetten in vergelijking met reacties op het standpunt van een man. Deze uitkomst is in strijd met eerdere bevindingen uit onderzoek van Lehtonen (2013). In dit onderzoek wordt beweerd dat vrouwen ten opzichte van mannen wél vaker worden bestookt met (interactionele) drogredenen. De discrepantie tussen het huidige onderzoek en het onderzoek van Lehtonen (2013) kan wellicht verklaard worden door het feit dat laatstgenoemde in haar onderzoek geen vergelijking heeft gemaakt met een mannelijke evenknie. Deze vergelijking is in de onderzoeken die in lijn zijn met de bevindingen van Lehtonen (2013) ook niet uitgevoerd (Citron; 2010; Deuze, 2014; Megarry; 2014). Daarom is dit, voor zover bekend bij de onderzoeker, het eerste onderzoek naar het gebruik van drogredenen waarin zowel reacties op vrouwelijke als mannelijke opiniemakers worden geanalyseerd.

Naast de toon verhogende interactionele drogredenen is er in dit onderzoek ook gekeken naar het gebruik van overige drogredenen. Uit het onderzoek blijkt dat dit soort drogredenen in hogere mate aanwezig zijn in reacties op de standpunten van vrouwen. Met name de ad misericordiam drogreden wordt relatief veel ingezet in reacties op de standpunten van vrouwen. Door de inzet van deze drogreden, wordt de vrijheidsdiscussieregel overtreden. Als er een discussieregel wordt overtreden, dan komt dit meestal doordat de retorische motivatie binnen een discussie de overhand krijgt boven de dialectische motivatie. Door deze disbalans wordt een argument niet meer op een eerlijke en reglementaire manier ingezet (Van Eemeren en Houtlosser, 2002; Van Eemeren, 2010). Uit dit onderzoek valt daarom te concluderen dat in reacties op de standpunten van vrouwen, de retorische motivatie sneller de overhand krijgt, waardoor het argument niet meer eerlijk wordt ingezet. Of deze hogere mate van het inzetten van overige drogredenen ook de toon van het debat verhoogt, en daardoor als interactioneel kan worden gezien, kan op basis van deze studie niet worden gezegd. Dit hangt volgens Schellens (2013) af van de *concrete invulling*.

Tot slot is er gekeken naar de lading van reacties op de geselecteerde standpunten. Uit het onderzoek blijkt dat de lading van reacties op de standpunten van vrouwen een negatievere tendens heeft, dan reacties op de standpunten van mannen. Dit is een interessant resultaat, aangezien eerder kon worden geconcludeerd dat de toon verhogende interactionele drogredenen niet in hogere mate aanwezig zijn in reacties op standpunten van vrouwen. In eerder onderzoek naar de negatieve lading van reacties onder standpunten van vrouwen werd er met name gefocust op seksuele intimidatie binnen deze reacties (Hardaker & McGlashan, 2016; Vitis & Gilmour, 2017). We kunnen daarom niet vaststellen of de resultaten uit eerdere onderzoeken in lijn zijn met de resultaten uit het huidige onderzoek. In dit onderzoek gaat het begrip ‘negatieve lading’ namelijk verder dan alleen seksuele intimidatie. Voor zover bekend bij de onderzoeker, is dit het eerste onderzoek dat kijkt naar de algemene lading binnen onlinereacties op vrouwelijke- en mannelijke standpunten.

6. Beperkingen en vervolgonderzoek

Het gebruikte medium (Instagram) voor het vergaren van het onderzoeksmateriaal bleek niet optimaal. Voorafgaand aan het onderzoek is besloten om reacties op basis van afbeeldingen en tekens niet mee te nemen in de analyse. Tijdens het analyseren van de reacties bleek dat een groot deel van de reacties bestond uit dit soort tekens. Hierdoor kon een groot aantal reacties niet worden meegenomen in de analyse. Dit had uiteindelijk gevolgen voor de totaliteit van de geanalyseerde reacties. Tijdens het onderzoek bleek ook dat het grootste deel van de reacties relatief kort van aard was. Ondanks het feit dat Instagram in tegenstelling tot bijvoorbeeld Twitter geen woordlimiet hanteert, bestonden veel reacties slechts uit één zin. Hierdoor slonk de kans om binnen een reactie een drogreden of andere opvallendheid te signaleren. De vraag is daarom of Instagram wel een geschikt medium is om dergelijk onderzoek uit te voeren.

Na het selecteren van de drie mannelijke- en drie vrouwelijke BN’ers kon geconcludeerd worden dat de vrouwelijke BN’ers relatief meer reacties op hun standpunt hadden ontvangen. De hoeveelheid aan reacties is waarschijnlijk beïnvloed door het verschil in het aantal volgers van de geanalyseerde Instagramaccounts. Zo heeft de populairste vrouw die betrokken is in dit onderzoek 28.200 volgers (Noelle, 2017), terwijl de populairste man die betrokken is in dit onderzoek 5.800 volgers heeft (Van de Sande Bakhuyzen, 2017). Hoogstwaarschijnlijk heeft dit verschil in aantal volgers de verhoudingen tussen het aantal reacties beïnvloed. Doordat de verhouding tussen het aantal reacties van de vrouwelijke opiniemakers en mannelijke

opiniemakers erg groot was, bestaat er een kans dat de mannelijke opiniemakers meer reacties ontvingen van 'fans' die subjectief waarnemen en hierdoor minder kritisch zijn. Dit kan verklaren waarom de reacties op mannelijke opiniemakers een positievere lading hadden in vergelijking met hun vrouwelijke evenknieën. Toekomstig onderzoek zou hier meer rekening mee moeten houden.

Overall zijn er in deze studie relatief weinig reacties geanalyseerd. Dergelijk corpus analytisch onderzoek zou grootschaliger moeten worden overgedaan om de onderzoeksvraag met meer betrouwbaarheid en validiteit te kunnen beantwoorden.

Op basis van dit onderzoek kunnen twee andere thema's als vervolgonderzoek dienen. Zo verdient het verschil in gebruik van overige drogredenen zoals de ad misericordiam, jegens vrouwelijke- en mannelijke opiniemakers meer aandacht. Tegen de verwachting in werden deze overige drogredenen meer gesignaleerd dan interactionele drogredenen. Zoals eerder genoemd moet er per overige drogreden worden gekeken naar de concrete invulling, om zodoende te weten of een overige drogreden ook als interactioneel kan worden gezien (Schellens, 2013). In de huidige studie is daar niet optimaal naar gekeken aangezien in deze studie een harde lijn is getrokken tussen de interactionele drogredenen geformuleerd door Schellens (2013), en de overige drogredenen. Verwacht wordt daarom dat een vervolgstudie die meer gefocust is op de inzet van overige drogredenen en de verdere ontwikkeling van het concept interactionele drogredenen interessante resultaten kan opleveren. In deze vervolgstudie kan worden gekeken of overige drogredenen daadwerkelijk voor een hogere toon binnen de discussie zorgen, en daardoor ook kunnen worden bestempeld als interactioneel. Tot slot zou het interessant kunnen zijn om aandacht te besteden aan uitgebreidere analyses wat betreft de positieve en negatieve lading binnen reacties op vrouwelijke- en mannelijke standpunten. In dit toekomstige onderzoek zullen de begrippen *positief* en *negatief* eerst goed geoperationaliseerd moeten worden, om vervolgens te kijken of de bevindingen uit dit onderzoek ook op grotere schaal terug te vinden zijn.

7. Slotbeschouwing

Zoals vermeld in de methode is de onderzoeksvraag die als leidraad fungeerde in dit onderzoek, in dezelfde periode door tien andere studenten getoetst (ongepubliceerde data).

Uit het beeld van de gehele onderzoeksgroep kwam naar voren dat er twee keer significant meer totale interactionele drogredenen jegens het standpunt van een vrouw werden gevonden. Eén keer bleken de totale interactionele drogredenen significant vaker voor te komen in reacties jegens het standpunt van een man. Het merendeel van de onderzoeken sluit daardoor aan bij de bevindingen uit dit onderzoek, waaruit bleek dat er in totaal niet significant meer interactionele drogredenen werden ingezet bij een vrouwelijke opiniemaker ten opzichte van een mannelijke opiniemaker. Verder kan er geconcludeerd worden dat er naast dit onderzoek, in 1 ander onderzoek significant meer overige drogredenen werden ingezet jegens het standpunt van een vrouw. Het grootste deel van de onderzoeken vond wat betreft overige drogredenen geen significant verband en is daardoor niet in lijn met dit onderzoek. Als laatste werd er ook door de onderzoeksgroep gekeken naar de lading binnen de reacties. Hieruit blijkt dat er naast dit onderzoek, 1 ander onderzoek een significant verschil heeft gevonden wat betreft de negatieve lading bij vrouwen en positieve lading bij mannen. Het merendeel van de onderzoeken vond wat betreft de lading binnen reacties geen significant verschil en is daarom niet in lijn met dit onderzoek.

Samenvattend blijkt er uit de resultaten van de gehele onderzoeksgroep geen eenduidig beeld naar voren te komen. Echter, bleek uit een aantal onderzoeken dat vrouwen daadwerkelijk significant meer bejegend worden met drogredenen in vergelijking met mannelijke evenknieën. Daarom is het, zoals ook aangegeven in de discussie, van belang om dit exploratieve onderzoek grootschaliger uit te voeren om zodoende de kans op betrouwbaardere eenduidigere resultaten te kunnen vergroten.

Dankwoord

Ik bedank allereerst Herman Giesbers en Bertie Kaal voor de begeleiding vanuit de Radboud Universiteit. Daarnaast bedank ik Gavin Woesthoff voor de hulp bij het controleren van de betrouwbaarheid aangaande het coderen van de onderzoeksdata. Ook bedank ik de gehele onderzoeksgroep voor het aanleveren van bredere context. Tot slot bedank ik Noor Sissingh voor het fungeren als klankbord en het geven van waardevolle feedback.

Bibliografie

- Boontjes, T. (2017, 29 november). [Instagrambericht]. Geraadpleegd op 1 maart 2018, van <https://www.instagram.com/p/BcE6dBhsvv/?taken-by=thijsboontjes>
- Deuze, M. (2017). *Leven in media*. Amsterdam, Nederland: Amsterdam University Press.
- Hardaker, C., & McGlashan, M. (2016). “Real men don’t hate women”: Twitter rape threats and group identity. *Journal of Pragmatics*, 91, 80-93.
doi:<https://doi.org/10.1016/j.pragma.2015.11.005>
- Het Parool. (2017, 28 november). Jett Rebel en Georgina Verbaan in anti-Piet-campagne. *Het Parool*. Geraadpleegd van <https://www.parool.nl/kunst-en-media/jett-rebel-en-georgina-verbaan-in-anti-piet-campagne~a4542116/>
- Hoeken, H., Hornikx, J., & Hustinx, L. (2012). *Overtuigende teksten: Onderzoek en ontwerp* (2e ed.). Bussum, Nederland: Coutinho.
- Hoogendoorn, T. (2017, 29 november). [Instagrambericht]. Geraadpleegd op 1 maart 2018, van <https://www.instagram.com/p/BcFLaUZf8o-/?taken-by=titiahoogendoorn>
- Jansen, H., & Hornikx, J. (2014). Hedendaags theoretisch en empirisch onderzoek naar argumentatieschema's. *Tijdschrift voor taalbeheersing*, 36(1), 1-9.
doi:10.5117/TVT2014.1.JANS
- Keats Citron, D. (2010). *Civil Rights in the Information Age*. Cambridge, Verenigde Staten: Harvard University Press.
- Keizers, S. (2017, 29 november). [Instagrambericht]. Geraadpleegd op 1 maart 2018, van <https://www.instagram.com/p/BcFUcsEglvU/?tagged=zwartepietisracisme>
- Lehtonen, S. (2013). “Listen girl. Hitler is dead.” – Reception of a female public intellectual on Finnish online discussion forums. *Tilburg Paper in Culture Studies. Paper 46*, *, 1-36.
- Luijt, M. (2017, 12 december). 39 procent van de vrouwen ondervindt seksuele intimidatie op werk. *Algemeen Dagblad*. Geraadpleegd van <https://www.ad.nl/ad-werkt/39-procent-van-de-vrouwen-ondervindt-seksuele-intimidatie-op-werk~a58183a9/>
- Megarry, J. (2014). Online incivility or sexual harassment? Conceptualising women's experiences in the digital age. *Women's Studies International Forum*, 47(1), 46-55.
doi:10.1016/j.wsif.2014.07.012
- Noelle, E. (2017, 29 november). [Instagrambericht]. Geraadpleegd op 1 maart 2018, van <https://www.instagram.com/p/BcE-R7bArbZ/?hl=nl&tagged=zwartepietisracisme>

- NOS. (2017a, 19 december). Nederlanders zijn negatieve reacties op social media zat.
Geraadpleegd op 8 maart 2018, van <https://nos.nl/artikel/2208362-nederlanders-zijn-negatieve-reacties-op-social-media-zat.html>
- NOS. (2017b, 3 november). Gelijk loon voor man en vrouw hoort bij het Nederland van nu.
Geraadpleegd op 19 maart 2018, van <https://nos.nl/artikel/2201051-gelijk-loon-voor-man-en-vrouw-hoort-bij-het-nederland-van-nu.html>
- NOS. (2018, 18 januari). Wat als de ontvanger van je appje jouw aubergine niet snapt?
Geraadpleegd op 22 mei 2018, van <https://nos.nl/op3/artikel/2212464-wat-als-de-ontvanger-van-je-appje-jouw-aubergine-niet-snapt.html>
- Petty, R., & Cacioppo, J. (1986). *Communication and Persuasion*. doi:10.1007/978-1-4612-4964-1
- Pol, G. (2017, 29 november). [Instagrambericht]. Geraadpleegd op 2 maart 2018, van <https://www.instagram.com/p/BcE7QrrBUvk/?taken-by=gwenpol>
- RTL Nieuws. (2017, 18 mei). Vrouwen in de top, het lukt maar niet, of wacht...
Geraadpleegd op 19 maart 2018, van <https://www.rtlnieuws.nl/geld-en-werk/vrouwen-de-top-het-lukt-maar-niet-wacht>
- Schellens, P. J. (2013). De toon van het debat. *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, 35(2), 105-127. doi:<https://doi.org/10.5117/TVT2013.2.SCHE>
- Schellens, P. J., & Verhoeven, G. (1994). *Argument en tegenargument. Een inleiding in de analyse en beoordeling van betogende teksten*. Groningen, Nederland: Noordhoff Uitgevers.
- Van de Sande Bakhuyzen, M. (2017, 29 november). [Instagrambericht]. Geraadpleegd op 2 maart 2018, van https://www.instagram.com/p/BcE_X9NBHai/?taken-by=matthijsvdsbakhuyzen
- Van Eemeren, F. H. (2010). *Strategic Maneuvering in Argumentative Discourse: Extending the Pragma-dialectical Theory of Argumentation*. doi:10.1075/aic.2
- Van Eemeren, F. H., Garssen, B., Krabbe, E. C. W., Snoeck Henkemans, F. A., Verheij, B., & Wagemans, J. H. M. (2014). *Handbook of Argumentation Theory*. Dordrecht, Nederland: Springer.
- Van Eemeren, F. H., Garssen, B., & Meuffels, B. (2009). *Fallacies and Judgments of Reasonableness. Empirical Research Concerning the Pragma-Dialectical Discussion Rules*. doi:10.1007/978-90-481-2614-9
- Van Eemeren, F. H., & Grootendorst, R. (1992). *Argumentation, Communication and Fallacies*. Hillsdale, Amerika: Lawrence Erlbaum Associates.

- Van Eemeren, F. H., & Grootendorst, R. (1999). *Dat heeft u mij niet horen zeggen*. Amsterdam, Nederland: Atlas Contact B.V..
- Van Eemeren, F. H., Grootendorst, R., & Snoeck Henkemans, F. (1997). *Handboek argumentatietheorie*. Groningen, Nederland: Martinus Nijhoff.
- Van Eemeren, F. H., & Houtlosser, P. (2002). *Dialectic and Rhetoric - The Warp and Woof of Argumentation Analysis*. doi:10.1007/978-94-015-9948-1
- Van Eemeren, F. H., & Snoeck Henkemans, F. A. (2011). *Argumentatie - Inleiding in het identificeren van meningsverschillen en het analyseren, beoordelen en houden van betogen* (4e ed.). Groningen/Houten, Nederland: Noordhoff.
- Vitis, L., & Gilmour, F. (2017). Dick pics on blast: A woman's resistance to online sexual harassment using humour, art and Instagram. *Crime Media Culture*, 13(3), 335-355. doi:10.1177/1741659016652445
- Wagemans, J. H. M. (2014). Een systematische catalogus van argumenten. *Tijdschrift voor taalbeheersing*, 36(1), 11-30. doi:10.5117/TVT2014.1.WAGE

Bijlage I

(Keizers, 2017)

(Noelle, 2017)

(Van de Sande Bakhuyzen, 2017)

(Pol, 2017)

(Boontjes, 2017)

(Hoogendoorn, 2017)